

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 V. transfiguratio facta sit per nouam claritatem corpori vel facien Christi
inhærentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Ad tertium dicendum, quod Christus venerat gratiam actualiter dare, gloriam vero promittere verbo. Et ideo conuenienter in transfiguratione inducuntur homines, ut ipsum audiant, non autem in baptismo.

Ad quartum dicendum, quod conueniens fuit discipulis voce paterna terri & prosterni, ut ostenderetur, quod excellentia illius gloria, qua tunc demonstrabatur, excedit omnem sensum, & facultatem mortalium, secundum illud Exodi 33. Non videbit me homo, & uiuet. Et hoc est quod Hieronymus dicit super Matth. quod humana fragilitas conspectum maioris gloriae ferre non sustinet. Ab hac autem fragilitate sanantur homines per Christum, eos in gloriam adducendo: quod significatur, per hoc quod dixit eis. Surgite, nolite timere.

Super illud Matth. 17. audientes discipuli ceciderunt in facies 109.

Litera D. Tho. est elegans, & perspicua, nihilque addendum occurrit ijs, quae supra diximus agentes de baptismo Christi, in quo Pater idem testimoniū filio reddidit.

DISPUTATIO XXXII

in tres sectiones distributa.

De ijs, quae in transfiguratione Domini acciderunt.

EX rebus omnibus à Christo in vita gestis ante passionem, solum mysterium transfigurationis superest explicandum, quod licet fuerit vnum ex miraculis, quae ad confirmationem doctrinae suae perfecit: tamen quia in propria illius persona gestum est, & singularem habet excellentiam, dignitatem atque utilitatem, ideo merito propria, & speciali disputatione tractatur. Tria vero sunt, quae ad illius cognitionem desiderari possunt: Nimirum quid sit transfiguratio, propter quid, & quibus circumstantijs sit facta. Quaestio enim, an facta sit, locum non habet: sed supponenda est ex historia Euangelica. Ex his autem tribus partibus, secunda sufficienter explicata est in commentario, arti. 1. D. Tho. ubi rationes varias reddidimus, propter quas Christus transfiguratus est: de prima vero tertiaeque parte multa etiam tunc praecedentes articula, pauca vero quaedam addenda supersunt.

SECTIO I.

Utrum transfiguratio facta sit per nouam claritatem corpori, uel faciei Christi inhaerentem.

In hac re variae possunt esse sententiae. Prima est. Transfigurationem Christi non esse factam nouam per aliquam mutationem effectam in ipso obiecto: sed solum per immutationem sensuum Apostolorum. Quae sententia duobus adhuc modis lingi potest. Vnus est, quod Apostoli reuera nihil exterius viderint: sed solum imaginaria representatione omnia, quae ibi narrantur, transacta sint. Hanc sententiam tribuit Henrico Medina hic, non tamen designat locum, neque ego reperire potui. Eandem adscribunt aliqui Bedae propter quaedam verba, quae D. Tho. hic art. 2. argumento 2. refert. Sed illa, & à D. Tho. satis explicantur, & in Beda non reperiuntur. Quin potius Luc. 9. docet expresse contrarium. In gloss. autem interlineali Luc. 9. inueniuntur verba similia: tamen sensus est quem D. Tho. tradit. Igitur cuiuscunque sit illa opinio, erronea est, contra veritatem, expressamque historiam Euangelij, quam ipse Beda satis apte, & conuenienter exponit lib. 3. in Lucam capit. 38. Itaque certum sit proprietatem verborum esse retinendam, prout fides historiae requirit, atque ita vere, ac sensibilibiter faciem Christi splenduisse, & idem iudicium est de reliquis, quae narrantur. Alter modus, seu secunda sententia est, faciem Christi affuisse oculis discipulorum, non quia nouum acquiescit: sed quia tunc datum est discipulis, ut videre possent lumen, quo caro Christi in se sem-

per fulgebat. Sicut enim Aug. 22. de ciui. c. 16. dicit in corpore Christi post resurrectionem claritatem non defuisse; sed oculis fuisse discipulorum absconditam, quia eam ferre non poterat humanus atque infirmus aspectus. ita existimare aliquis posset, hanc claritatem nunquam defuisse corpori Christi, oculis tamen hominum fuisse occultam, quia illam intueri non poterant, atque ita in transfiguratione solum fuisse confortatos oculos discipulorum, ut illa possent aspicere. Quem dicendi modum posset aliquis ex Damascen. colligere: sic enim scripsit in praedicta oratione. Coram discipulis transfiguratus, qui semper eodem modo glorificatus est, ac diuinitatis fulgore coluget, & infra, Ac gloriam quidem, caro simulata, ex nihilo in ortu producta est; obmutat, diuinitatis gloria corpori quoque gloriam conciliauit, & infra, quanquam igitur nunquam sanctum illud corpus diuina gloria expers fuerit: at cum ea gloria in corpore sub aspectu cadente obscura esset, ab ijs, qui carnis vinculo constringebantur, cerni non poterat: Transfiguratus itaque, non quod erat assumens, neque in id, quod non erat, migrans, verum id, quod erat discipulis suis declarans, eorum nimirum oculos aperiens. Atque haec sententia est horum verborum. Transfiguratus est ante eos. Idem enim ipse manens praeter id, quod prius cernebatur, aliud nunc discipulis apparere videbatur. Ad huc modum videtur loqui Epiph. libr. 2. haer. 69. in fin.

Sed longe alia est mens Damasceni. Sententia enim illa nullo modo sustineri potest, est enim erronea contra veram corporis Christi possibilitatem. Dicere enim corpus Christi fuisse semper in se gloriosum licet non apparuerit, nihil aliud est, quam affirmare ipsum in se fuisse impassibile, quamuis patitur videtur. Dices, habuisse semper in se dotem claritatis, absque dote impassibilitatis. Sed hoc est in primis contra vniuersae Ecclesiae sensum, ac perpetuam traditionem, quae docet Christi corpus caruisse corporis gloria, quando uixit. Est praeterea fingere sine fructu & fundamento quoddam perpetuum miraculum, nimirum ut corpus impassibile, & mortale fuerit semper gloriosa claritate affectum, & quod splendor ille existens in corpore nullo modo sensibus obijceretur, & quod corpus ipsum conspiceretur non aliter lucidum, aut coloratum, quam sint alia corpora humana. Damascen. ergo in citato loco, gloriam corporis Christi uocat non claritatem corpoream: sed ipsammet hypostaticam unionem: seu diuinitatem ipsi carni Christi substantialiter unitam, & hoc sensu dicit corpus illud fuisse glorificatum statim, ac formatum est: haec uero eius gloriam propter carnis impassibilitatem fuisse occultatam: in transfiguratione autem fuisse manifestatam non in se, sed per radios gloriose claritatis ab illa manantes, nec quia ipsa tunc de nouo facta fuerit: sed quia tunc quodam modo fit facta uisibilis oculis discipulorum qui hoc sensu dicuntur fuisse tunc aperti, non quia immutatio in ipsis facta sit, sed quia latens diuinitas tunc quodammodo illis manifestata est. Hunc autem esse sensum Damasc. constat. Tum ex eius doctrina lib. 3. de fide cap. 17. & in alijs locis frequentibus, ubi hoc modo explicat hanc carnis glorificationem, quam designationem etiam appellat. Tunc etiam ex illa mer oratione, ubi saepe dicit claritatem transfigurationis mansisse ex ipsa pietate, & discrimen constituit inter claritatem, qua facies Moyses splenduit, à Christi claritate, quod illa fuit ab extrinseco: haec uero (inquit) ex intrinseca diuina gloria claritate manabat. Sentit ergo fuisse hanc claritatem nouam, quamuis à diuinitate manantem, & eodem modo exponendus est Epiph. Cum hac uero interpretatione optime consentit alter locus Greg. Naz. orat. 49. de fide, ubi de hoc mysterio sic loquitur. Ut sol cum in nube tegitur, claritas eius comprimitur, non caecatur, & lumen illud, quod toto orbe diffusum claro splendore cuncta perfundit, paruo admodum obstaculo nubis includitur, non affertur: sic & homo ille, quem Deus filius induit, deitatem in illo non intercepit, sed abscondit.

Denz.

Deniq; cum se in monte paululum extra ipsum hominem extraxisset, fulgore luminis eius pene obcecari Apostoli sunt, & infra. Vt claritas solis non vsq; ad nostros emicat visus, sed sibi salua est, quia quod non videtur, infirmitatis est nostre, quorum oculos nubium texit obscuritas, ita & maiestas illa diuina, que vt dixi, corpus induerat, probat se no suo detrimento proprio lassisse fulgore, sed carnis (vt dixi) beneficio, cuius causa filius DEI filius hominis esse sustinuit.

Tertius modus explicandi hoc mysterium est, quod reuera noua quedam claritas circa Christum fit effecta, ratione cuius facies eius splendescere visafit, ipsa vero claritas reuera no adhaerit ipsi corpori, seu faciei Christi, sed solum aeri: ad faciem autem Christi terminata fuerit extrinsece, seu per solam contiguitatem, sicut multi censent lucem solis terminari ad speculum, seu ad corporis opaci superficiem. Hic modus dicendi videtur insinuari ab Aug. libro 3. de mirab. sac. Scrip. c. 10. Vbi sic inquit, Licit in hac ostensione Domini facies, solari splendore fulserit, non ipsa caro splenduit, sed diuinitas latens in corpore luminis sui portiuiculam conspiciendam foris videntibus, quantum poterant, concessit. Sed hic etiam modus explicandi, licet non fit tam aperte erroneus sicut praecedentes, est tamen sine dubio falsus. Primo, quia Matth. dicit, respicendisse faciem eius, sicut solem, & esse transfiguratum, seu transformatum, & Lucas dicit, Et facta est species vultus eius altera. Sed haec omnia non possunt in proprietate sermonis esse vera propter solum extrinsecum corpus Christo adiacens de nouo immutatum, necesse est ergo, vt in ipsamet facie, & carne Christi facta fit immutatio per aliquam qualitatem illi inherentem, non quidem corruptentem, neque alterantem naturalem dispositionem eius, sed perficientem, & illustrantem illam.

Secundo, quia quod Christus paulo ante dixerat Matth. 17. Sunt quidam de hic astantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis, venturum in regno suo, id est, in gloria sua, multi sancti interpretantur esse impletum in Christi transfiguratione, vt Chrysost. Damasc. Leo Papa, & alij supra citati, & Euseb. Emislen. ferm. in sabbato post 2. Dominicam Quadragesimae. Qui omnes colligunt tunc esse visum corpus Christi in gloriosa claritate corporis sui, sed corpus gloriosum non erit splendens per claritatem alterius corporis ad ipsum extrinsece terminatum: ergo nec corpus Christi. Neq; mens Augu. in verbis supra citatis fuit negare carnem Christi vere splenduisse, sed non proprio lumine, seu quod a se haberet, sed lumine, a diuinitate manante, vt verba ita subiuuncta declarant. Vnde vestimenta candorem niuis habuerunt, Aum neque de carne, neque de diuinitate erant? Nisi forte vt per carnem diuinitas foris illuxit, sic & caro illuminata de diuinitate per vestimenta radiabat.

Dicendum est igitur, Christum transfigurari nihil aliud fuisse, quam corpus eius eximia gloriae claritate sibi ipsi inhaerente de nouo affici, ac illustrari. Quod ex refutatione aliorum modorum, & exciditis in comment. artic. 1. & 2. D. Thom. satis est comprobatum.

Sed possunt circa hoc nonnulla dubia agitari. Primum est, an illa claritas fuerit eiusdem naturae cum lumine, & claritate solis. Sed haec dubitatio communis est omnibus beatis, suppositis iis, quae diximus, scilicet claritatem corporis Christi fuisse eiusdem rationis cum claritate gloriae, & ideo de illa plura dicemus infra de resurrectione disputantes. Nunc breuiter videtur illam claritatem esse altioris rationis, quamuis contrarium doceat Durand. in 3. dif. 16. q. 2. sine efficaci probatione. Nostra vero sententia est D. Thom. ibi. q. 2. art. 1. ad 4. & ad 2. & eandem videtur supponere in tota hac quaest. tenet etiam Richard. in 4. d. 49. art. 4. q. 6. vbi dicit hanc claritatem

Fr. Suarez. tom. 2.

A esse supernaturalem. Idem scribit Scot. ibi. q. 15. & Scot. Scotus. q. 4. art. 8. quamuis non nihil haeritet. Et videtur hoc magis consentaneum modo, quo Scripturae de hac claritate loquuntur. Quanquam enim interdum illam comparent cum luce solis, sicut hic dicitur, Et splenduit facies eius, sicut sol, & Matt. 23. Fulgebunt iusti, sicut sol, tamen haec comparationes fiunt (vt Patres notat) quia non est in sensibilib. aliud exemplum, quo intellectus noster possit manuduci ad concipiendam illam admirandam claritatem corporum gloriosorum. Quam alterius rationis esse indicant Scripturae alijs locis, Apocalyp. 21. vbi caelestem beatitudinem Ioannes describit, Ciuitas (inquit) illa non eget sole neq; luna, vt luceant in ea, nam claritas Dei illuminabit illam, & lucerna eius est agnus, & prius dixerat, Vidi ciuitatem sanctam habentem claritatem Dei. Solet enim Scriptura, quando excellentiam alicuius rei explicare vult, Dei cognomine insignire, vt paradysus Dei, cedri Dei, montes Dei. Sic ergo Ioannes, vt significet claritatem illam esse alterius ordinis & excellentiae, vocat claritatem Dei. Vnde Paul. ad Phil. 3. Reformabit (inquit) corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae, no claritatis solis: sed alterius excellentioris claritatis, quae propria est corporis Christi, & ab illo tanquam a primo fonte, & exelari ad alia corpora beatorum manat. Deinde illa claritas habet principium, & radicem alterius ordinis, nempe supernaturalem gloriam animae ergo & ipsa esse debet supernaturalis. Nam si anima dotibus supernaturalibus perficitur, cur non etiam, & corpus? Praesertim cum aliae tres dotes corporis supernaturales sunt. Deniq; non repugnat intelligere claritatem corporalem in specie sua nobiliorē claritate solis: cur ergo negabimus Deum illā dedisse corporib. beatorum, cū hoc totū perfectioni illius beatitudinis sit cōsentaneum.

An vero illa claritas gloriae naturaliter possit oculis corporis videri, alio loco disputandū est. Mihi tamen videtur, illā non esse extra latitudinem obiecti visibilis, quāquam corruptibilis oculus propter imbecillitatem no possit fortasse in illā intendere, vt ideo verisimile fit (quod Durand. etiā supra notauit) confortatos fuisse discipulorū oculos, vt possent eā claritatem intueri. Nā quod eam oculis corporis viderint, certissimū est, vt notauit Aug. lib. cōt. Adimant. Manich. c. 28. De quo legi potest D. Th. in 4. d. 44. q. 1. art. 4. q. 2. & quae dicemus in materia de resurrect.

Alterum dubium est, vtrum haec claritas transfigurationis fuerit tantū in superficie corporis Christi, an etiam in intimis partib. corporis: sicut erat in nube, & videtur etiam fuisse in vestibus, quia diuina lucis communicatione condecorata fuerunt, vt Damasc. loquitur: in finians id, quod cum Caietano supra dicebamus, corpus ipsum fulgore suo illuminasse vestes. non potuissent autem vestes illuminari a corpore ita, vt in externa superficie candidae apparerent, ac lucidae, nisi lux totam substantiam vestium penetraret, ac si esset Chrystallus, vel aliud simile corpus. Nam si sola superficies vltima illustraretur, sola interior superficies, quae erat carni coniuncta fuisset illuminata: exterius autem non appareret lux: sed potius contegeretur, si ergo lux vestes omnino penetravit, multo magis totum Christi corpus. Deinde haec claritas dicitur manasse ab anima beata: ergo sicut anima beata totū corpus intime informat, ita videtur proportionatum, ac debitum illi esse, vt totum illud reddat fulgens, ac lucidum, atq; ita videtur sentire Theologi de corporibus beatorum: sicut igneus carbo totus fulget non solū in extima superficie, sed intus, quia intus habet conceptum lumen, qui per poros foras radios effundit, vel sicut sol non solū in vltima superficie: sed intime in tota sua substantia lucidus est, ergo idem dicendum est de corpore Christi. Quod sicut sol fulsisse dicitur, & in gloria sua apparuisse eo modo, quo a beatis conspicietur (vt Damascen. ait) vel sicut in die iudicij appar-

rebit

Matth 23.

Philipp 3.

Claritas corporis gloriosi corporis oculus non videri naturaliter posse.

Dubium 2.

Damascen. Caietan.

Damasc.

August.

Matth. 17. Luc. 9.

Matth. 17.

Chrysost. Damasc. Leo Papa. Euseb. Emis.

Augustin.

Dubium.

Responso

Durand.

D. Thom.

Richard.

Hieronym.

Leo Papa.

D. Thom. Durand. Claritas transfigurationis in superficie tantum extrema corporis Christi recepta.

Respons.

Dubium. Matth. 17. Luc. 9.

Responsio. Totum Christi corpus claritate gloriae perfusum.

Marc.

Hieronym.

rebit (vt inquit Hieron.) quantum ad claritatem scilicet corporis, non vero quantum ad visionem diuinitatis, quam discipuli mortali carne circumdati intrueri non poterant, vt Leo Papa dicit.

Nihilominus D. Thom. ar. 1. ad 2. sentit claritatem illam tantum fuisse in superficie externa corporis Christi, & idem habet in 3. d. 16. qu. 2. art. 1. ad 3. & Durand. q. 2. num. 7. & D. Thom. hoc colligit ex nomine transfigurationis. Nam sicut figura est in termino, seu superficie, ita color, seu claritas corporis opaci, & inde dicta est transfiguratio mutatio illa, quæ facta est in extremitate, seu superficie corporis Christi, ergo illa claritas tantum ibi fuit. Deinde non potest esse claritas tam profundi corporis, quin illud reddat transparentes & visu penetrabile, quia lux est actus diaphani, vt diaphanum est: corpus autem Christi non videtur factum fuisse transparentis in transfiguratione, alioquin viderent Apostoli interiores partes corporis eius: cum tamen solum legantur vidisse faciem eius splendescere. Quocirca nec vestimenta eius facta sunt transparentia, quia sola ipsa sunt alba, & non per illa visa est caro Christi. Vnde sicut candor in extrema superficie tantum videtur, ita ille candor seu splendor vestium. Ex his sententijs quælibet potest facile defendi hæc tamen posterior videtur probabilior. Tum propter authoritatem D. Thom. Tum quia est magis consentanea verbis Euangelij. Tum quia ad finem, & utilitatem huius miraculi hoc satis est, & ideo non est augendum miraculum sine necessitate: multo autem maius miraculum est mortale corpus totum intime lucere, quam in sola superficie extrema claritatem quantamcumque recipere. Quapropter licet probabile sit corpora gloriosa futura esse lucida omnino & transparentia, non est necesse, vt de corporis Christi transfiguratione hoc fateamur. Quia licet tunc assumpserit claritatem gloriae, non tamen modo perfecto, & stabili, & ideo satis est, quod superficie tenus assumpserit.

Tertium dubium esse potest, an hæc claritas fuerit tantum in facie Christi. Et ratio dubitandi esse potest, quia Matth. solum dicit. Et resplenduit facies eius, sicut sol. Lucas vero. Et facta est species vultus eius altera, indicant ergo solum in facie Christi fuisse claritatem illam. Deinde ad utilitatem miraculi hoc satis est, quia sola species faciei ab Apostolis conspicietur. Nihilominus verisimilius est, totum corpus fuisse claritate perfusum, quia totum dicitur transfiguratum, seu transformatum. Et quia totum informabatur anima beata, & quia tota hæc illustratio poterit miraculo deservire. Nam dum Euangelistæ dicunt splenduisse faciem eius, non excludunt reliquas corporis partes. Nam sine dubio etiam splendebant manus cum cerni oculis possent, reliquæ autem intimæ partes, quæ vestibus tegebantur, quamuis in sese immediate non viderentur, in vestibus tamen quodammodo conspiciantur, nempe per splendorem, qui in vestes ipsas redundabat. Vnde Mar. nulla faciei facta mentione solum dixit, Transfiguratus est, & vestimenta eius facta sunt splendida, Vbi particula, & consequutionem quandam videtur significare, ac si diceret, totus ipse est transfiguratus, & noua claritate perfusus: vnde factum est, vt etiam vestimenta splenduerint, est ergo verisimile claritatem illam per totum Christi corpus fuisse diffusam. Quam sententiam expresse docuit Hieron. in epist. 61. ad Pamachium aduersus errores Ioannis Ierosolymitani, dicens. Sic & Dominus noster in monte transfiguratus est in gloria, non vt manus ac pedes, ceteraque membra perderet, & subito in rotunditate, vel solis, vel spheræ volueretur: sed eadem membra solis fulgore rutilantia Apostolorum oculis perstringerent. Vnde & vestimenta eius mutata sunt in candorem, non in aerem, ne forte & vestes eius asserat spirituales. Et facies eius (inquit) fulgebat sicut sol. Vbi autem facies nominatur existimo, quod & cetera membra conspecta sunt. Quod vltimum verbum sic intelligendum existimo, esse con-

spicere per vestimentorum splendorem, qui ex corpore radiabat. Nam, quod vestes ipsæ factæ sint transparentes, & membra omnia in se ipsis visa sint, nec necessarium est, nec verisimile, quamquam (si id asseratur) multo magis dicendum erit omnia illa perfusa fuisse lumine, & claritate. Sed illud, prius (vt dixi) est verisimilius. Quod etiam Augustinus significauit illis verbis: Caro illuminata per vestimenta radiabat, Lyra. & idem sentit Lyra. Luc. 9. dicens, Vestimenta facta esse candida, vt essent conformia claritati corporis.

SECTIO II.

Vtrum Moyses, & Elias, vere cum Christo apparuerint in eius transfiguratione.

Principio dicendum erit de Elia, de quo minor difficultas est. D. Thom. igitur art. 3. refert Glossam super Luc. 9. dicentem Eliam vere non apparuisse, sed Angelico ministerio simulacrum Eliae demonstratum esse, & in solutione ad 2. dicit illam Glossam sumptam fuisse ex libro de mirabilibus sacræ Scripturæ, Augustino falso adscripto, ac propter ea nullius esse authoritatis. Sed in illis libris de mirabilibus sacræ Scripturæ eam inuenire non potui. Nam licet referri soleat ex lib. 3. cap. 13. tamen ibi nulla omnino sit mentio Eliae, in cap. autem 10. expresse contrarium docetur, nimirum vere ibi Eliam apparuisse. In Glossa vero ordinaria, & apud Hugonem Luc. 9. indicatur hæc sententia, & vt probabilis relinquatur, eamque tribuit Ambrosio Hugo Cardinalis, quæ apud illum non reperio, neque alium inuenio huius sententiæ defensorem, neque rationem, qua nitatur, quapropter vt erronea reijcienda est.

Dicendum itaque Eliam in propria, ac vera persona corpore, & animo viuente ibi apparuisse. Hoc probatur ex historia Euangelica, Marc. enim sic inquit, Es apparuit illis Elias cum Moysæ, Matthæus vero, Et apparuerunt Moyses, & Elias cum eo loquentes, Lucas autem addit, Et ecce duo viri loquebantur cum eo, erant autem Moyses, & Elias. Quæ verba in sua proprietate, quam historia requirit, vera esse non possunt, nisi in prædicto sensu, & ideo omnes Patres ita illa intelligunt, & consensit vniuersa Ecclesia. Præterea nulla in hoc est difficultas, quia Elias corpore, & animo viuus perseuerat, vt est communis traditio Patrum, quos infra agentes de secundo Christi aduentu commemorabimus, nunc duos tantum testes proferamus. Alter est Augustinus libro primo de peccatorum meritis capite 3. dicens. Neque enim Enoch, & Elias per tam longam ætatem senectute maruerunt, neque tamen credo eos iam in illam spirituales qualitates corporum commutatos, qualis in resurrectione promittitur, que in Domino prima præcessit, nisi quia isti sortasse, neque iis cibus egent, qui sui consumptione reficiunt. Alter est, Tertullianus lib. de anima capite 35. Elias (inquit) non ex de-cisione vite, sed ex translatione venturus est, neque corpus restituendus, de quo non est exemplum, sed mundum reddendus, de quo est translatum, non ex postlimio vite, sed ex supplemento prophetie. Cum ergo Elias non esset ex mortuis reuocandus, sed ex alio loco, in quo viuunt in montem Tabor transferendus, quod facili negotio fieri poterat, non est, quod ambigamus ita factum esse, cum Scriptura dicat ibi Eliam apparuisse, & cum Christo loquentem esse. Vnde merito Epiphanius heres. 64. ex Proclo, & Methodio hæc verba refert, & approbat. Nihil Dominus mentitus est, quare non spectrum aut visum ostendit discipulis in monte, Eliam, & Moysen, quo ipsos deciperet, sed id quod erant extra falsitatem. Statim vero occurrebat quæstio, ex quo loco adductus sit: D. Thom. enim hic solum dicit allatum esse non de celo empyreo, sed de aliquo eminenti loco, quo fuerat curru igneo raptus, sed quæstionem hanc in prædictum locum reiciamus, vbi de Elia ex professo disputabimus.

Secundo ex dictis licet colligere veram Moysis animam

Augustini

D. Thom. Gloss.

Gloss. ord. Hugo Card.

Marc. 9. Matth. 17. Luc. 9. Elias verus in transfiguratione ratione Christi apparuit.

August.

Tertullianus

Epiphanius Proclus Methodius August.